

Projekt

z dnia 13 lutego 2018 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR XLII/.../2018
RADY GMINY CHODZIEŻ**

z dnia 23 lutego 2018 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2017r., poz. 1875) i art. 176 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2017 r., poz. 697) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chodzież

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

na lata 2018-2020

PROJEKT

Spis treści

- 1. Wstęp**
- 2. Podstawy prawne**
- 3. Diagnoza społeczna**
- 4. Założenia Programu**
- 5. Adresaci Programu**
- 6. Cele Programu**
- 7. Zasoby**
- 8. Przewidywane efekty**
- 9. Źródła finansowania**
- 10. Monitoring i ewaluacja**

I.WSTĘP

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2017,poz. 697) nakłada na gminę obowiązek realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt. 1 w/cyt. ustawy do zadań gminy należy opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny. Opracowany Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 jest jednym z elementów realizacji postanowień ustawy.

Od stycznia 2012 r Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chodzieży realizuje zadania w zakresie pracy z rodziną na podstawie uchwały nr XV/98/11 Rady Gminy Chodzież z 29 grudnia 2011r.

Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny opracowano na lata 2015-2017.Program przyjęty został uchwałą nr IX/55/2015 Rady Gminy Chodzież z dnia 22 maja 2015r i był odpowiedzią na obowiązek nałożony na gminy w/w ustawą.

Zgodnie z art 176 w/w ustawy do zadań własnych gminy należy :

- opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem , w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez min. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego wsparcia.
- finansowanie : podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kosztów związanych z udzielaniem pomocy , ponoszonych przez rodziny wspierające,
- współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej po dniu 31 grudnia 2011r odpowiednio:
  - a) 10% w pierwszym roku pobytu
  - b) 30 % w drugim roku pobytu
  - c) 50 % w trzecim i kolejnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo- finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy

Głównym celem Programu jest szeroko rozumiana pomoc rodzinie wychowującej dziecko poprzez wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Dlatego w programie położono nacisk na pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, rodzinom dysfunkcyjnym i wieloprogblemowym. Istotnym elementem programu są również działania profilaktyczne , integracyjne , aktywizujące , zapobiegające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Podstawą działań jest nie tylko przywrócenie rodzinie zdolności do właściwego wypełniania funkcji rodzicielskich, ale też pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w funkcjonowaniu spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej . Obowiązek ten jest realizowany w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i organami pomocniczymi, policją i instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wszystkie działania Programu powinny być skoncentrowane na wsparciu rodziny biologicznej , a istotą działań podejmowanych winno być wspieranie , a nie zastępowanie rodziny. Program jest propozycją zintegrowanych i planowanych kierunków działań realizowanych w zakresie opieki nad dziećmi i rodziną na terenie gminy Chodzież. Prezentowany Program jest zgodny z Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Chodzież na lata 2009-2020

Rodzina jest pierwszym , najważniejszym środowiskiem w życiu dziecka , dlatego tak ważne jest zachowanie poprawnych relacji między jej członkami.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska degradacji rodzin i skutkować może różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci.

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci , młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Rodzina w pierwszej kolejności , powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swymi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną , wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności. Pomoc powinna być skierowana na wsparcie dziecka w rodzinie i w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, organizacji pozarządowych i innych instytucji działających na rzecz rodziny i dziecka;

II. PODSTAWY PRAWNE DO REALIZACJI PROGRAMU

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2017r. poz. 697).

2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2017r. poz. 1769).
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015r. Poz. 1390).
4. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. poz. 487).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2017r. poz.783).
6. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 z późn. zm.).

III. DIAGNOZA SPOŁECZNA

Większość zadań z zakresu polityki społecznej na szczeblu Gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chodzieży. Jest to instytucja, która ma na celu wspieranie oraz wzmacnianie osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych, poprzez pobudzanie ich potencjału i aktywności, a także ukierunkowywanie na rozwiązywanie problemów oraz rozwój. Ośrodek realizuje m.in. zadania z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i opiekuńczych, stypendiów szkolnych, dodatków mieszkaniowych i energetycznych, karty dużej rodziny, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Karta diagnostyczna

	2015	2016	2017
Liczba mieszkańców gminy Chodzież	5943	5954	6037
Liczba osób bezrobotnych	227	213	169
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	151	132	123
Liczba pracowników socjalnych	3	3	3
Liczba rodzin, na rzecz których świadczona była praca socjalna	124	111	143
Liczba zawartych kontraktów	0	0	4
Liczba asystentów rodziny	1	1	1
Liczba rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny z dodatkami	404	439	418
Liczba rodzin otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	120	106	82
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	38	39	37
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	41	30	27
Liczba uczniów otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne	93	77	46
Liczba dzieci pozostających w pieczy zastępczej	8	13	11
Karta Dużej Rodziny	167	66	48

Rodziny objęte opieką ośrodka pomocy społecznej /tylko ze świadczeń pomocy społecznej/

	2015	2016	2017
Liczba rodzin objętych pomocą ośrodka	151	132	123
Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą ośrodka	83	74	64
Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą ośrodka, w której zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	38	39	44

Główną przesłanką przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest ubóstwo(próg dochodowy poniżej 514 zł na osobę w rodzinie) a w następnej kolejności niepełnosprawność, długotrwała choroba , bezrobocie i bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego .

Poniższe dane przedstawiają powody przyznania pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					
W latach	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ubóstwo	125	127	122	103	94	87
sieroctwo	0	0	1	0	0	0
bezdomność	2	2	4	3	4	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	52	50	38	34	31	24
W tym wielodzietność	40	35	32	28	26	18
bezrobocie	112	108	88	75	63	64
niepełnosprawność	96	104	101	93	76	72
Długotrwała lub ciężka choroba	87	76	60	57	66	66
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	58	54	46	38	39	44

Przemoc w rodzinie	5	5	6	6	2	3
alkoholizm	16	14	16	28	25	23
narkomania	0	0	0	2	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2	4	2	4	3

Od 2011 roku w Gminie Chodzież rodziny przejawiające problemy opiekuńczo-wychowawcze mogą korzystać ze wsparcia asystenta rodziny. Jeśli plan pracy z rodziną jest prawidłowo realizowany i widoczne są efekty oraz poprawa sytuacji rodziny, wówczas istnieje prawdopodobieństwo wycofania się asystenta, jednak nawet w sytuacji zakończenia współpracy, asystent nadal monitoruje rodzinę i jej bieżącą sytuację. Asystent rodziny jest obecnie zatrudniony w GOPS na ½ etatu i swoim wsparciem może objąć maksymalnie 7 rodzin/ cały etat 15 rodzin/.

Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	5	5	7	10	10	6
Liczba dzieci objęta wsparciem asystenta	14	14	17	22	25	11

Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia ich w pieczy zastępczej. Jednak nawet objęcie wsparciem asystenta czy przedstawicieli innych instytucji nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Rok 2012 był pierwszym rokiem, w którym ze środków własnych gminy poniesiono 10% wydatków na opiekę i wychowanie w pieczy zastępczej w związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej

	2015	2016	2017
Liczba umieszczonych dzieci , w tym	8	13	11

- placówki opiekuńczo-wychowawcze	6	6	4
- rodzinie zastępczej	2	7	7
Opłata gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej,	70 776	92 725	100 630
w tym:			
- w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	62 670	82 730	85 800
- w rodzinach zastępczych	8 105	9 995	14 830

.Jak wynika z danych oświatowych na terenie gminy funkcjonuje 5 szkół podstawowych w tym 4 publiczne dla których organem prowadzącym jest gmina. . W 2017 r. do szkół podstawowych publicznych uczęszczało 427 dzieci. Na terenie gminy funkcjonuje 1 przedszkole gminne, 6 oddziałów przedszkolnych i 1 punkt przedszkolny. W 2017 r. do przedszkoli uczęszczało ogółem 158 dzieci. W gminie funkcjonuje 6 świetlic dla dzieci i młodzieży przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chodzieży

Diagnozowanie zasobów pozwala na wskazanie form pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość potencjału i dostępność usług daje możliwość formułowania celów i zadań, które mogą stanowić spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2018-2020.

Głównym założeniem Programu jest wspieranie potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania oraz zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji a także skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wszechstronnego wsparcia.

Zasadą nadrzędną Programu jest ścisła współpraca podmiotów działających na rzecz dzieci i rodzin, co gwarantuje skuteczność podejmowanych działań. Zakłada się, że skuteczność działań w zakresie przeciwdziałania dysfunkcji rodziny będzie osiągana w szczególności poprzez wczesne podejmowanie działań profilaktycznych przed wystąpieniem problemu oraz pracę z dziećmi oraz ich rodzicami w ich środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym.

Celem działań jest zapobieganie powstawaniu sytuacji mających niekorzystny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny, wsparcie jej w zakresie występujących niedomagań, zabezpieczenie potrzeb, wpływanie na poprawę trybu i jakości życia, pomoc we wzmocnieniu jej wydolności opiekuńczo-wychowawczej oraz w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka.

V. ADRESACI PROGRAMU

Rodziny wychowujące dzieci oraz rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, problemem uzależnienia oraz rodziny dotknięte przemocą.

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych oraz działania profilaktyczne na rzecz wzmocnienia rodziny.

Cele szczegółowe

1. Prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią roli opiekuńczo- wychowawczej

Zadania:

- 1) Diagnostowanie i monitoring warunków życia rodzin.
- 2) Zapewnienie bezpieczeństwa materialno - bytowego rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości.
- 3) Wspieranie rodziców w wychowaniu i edukacji dzieci oraz zagospodarowania czasu wolnego.
- 4) Praca z rodziną poprzez prowadzenie pracy socjalnej przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej.
- 5) Zapewnienie rodzinom specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.
- 6) Podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno- zawodowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym celem umożliwienia podjęcia zatrudnienia.
- 7) Prowadzenie działań związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
- 8) Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

Realizatorzy: GOPS, Urząd Gminy, PUP, PCPR, Policja, kuratorzy sądowi, placówki oświatowe, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA.

2. Zapewnienie rodzinom zagrożonym umieszczeniem w pieczy zastępczej pomocy w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo - wychowawczych

Zadania:

- 1) Zapewnienie rodzinom pomocy socjalnej – świadczenia pieniężne i niepieniężne.
- 2) Zapewnienie pomocy rodzinom w formie pracy z asystentem rodziny oraz prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny.

- 3) Zabezpieczenie pomocy specjalistycznej w różnych obszarach – uzależnienia, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność.
- 4) Udział Gminy w rządowych i innych programach wspierania rodzin.
- 5) Podejmowanie działań przeciwdziałających przemocy w rodzinie i uzależnieniom.
- 6) Doskonalenie zawodowe pracowników podmiotów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.
- 7) Realizacja programów socjoterapeutycznych oraz obozów dla dzieci z programem socjoterapeutycznym .

Realizatorzy: OPS, Urząd Gminy, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, placówki oświatowe,

3. Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny.

Zadania:

- 1) Współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.
- 2) Udział w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.
- 3) Interdyscyplinarne działania uwzględniające przyczyny umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w tym pomoc :socjalna, poradnictwo, dostęp do mieszkań socjalnych i lub komunalnych

Realizatorzy: GOPS, placówki oświatowe,, Policja, Urząd Gminy

VII. ZASOBY

Podmioty realizujące zadania w obszarze wspierania rodziny oraz inne partnerskie instytucje i organizacje wspomagające:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży
- Urząd Gminy w Chodzieży
- Komenda Powiatowa Policji- dzielnicowi
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Sąd Rejonowy w Chodzieży
- Zespół kuratorskiej służby sądowej
- placówki służby zdrowia
- placówki oświatowe
- pedagodzy szkolni, specjaliści i terapeuci

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny
- polepszenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodzin
- ograniczenie patologii społecznej w rodzinach
- zminimalizowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży
- ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych rodzin wymagających interwencji,
- ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,
- powrót dziecka do rodziny biologicznej
- przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo wychowawczych

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja Programu będzie odbywać się w zakresie posiadanych środków budżetu gminy, budżetu państwa oraz programów zewnętrznych.

X. MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Wspierania rodziny na lata 2018-2020 jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności. Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie działań dotychczas ustalonych.

Informacje z realizacji Programu wraz ze wskazaniem potrzeb będą zawierane w kompleksowej informacji z działalności GOPS za dany rok.

Uzasadnienie
do Uchwały Nr XLII/.../2018
Rady Gminy Chodzież
z dnia 23 lutego 2018 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 poz 697 ze zm.)

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji gmina w ramach zadań własnych ma zapewnić wsparcie poprzez organizację systemu i wyposażenie go w odpowiednie narzędzia. W tym celu m. in. opracowuje 3 letnie programy wspierania rodziny.

Program zawiera kierunki działań zmierzających do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach naturalnych.

Celem programu jest przywracanie rodzinom zdolności do przezwyciężenia ich problemów opiekuńczo-wychowawczych przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.